

”Taito, taide ja TVT” -kyselyn yhteenvetoraportti

Kyselyn taustaa

Turun opetustoimen TOP-keskuksessa toteutettiin syksyllä 2010 ”Taito, taide ja TVT” –kysely koskien tieto- ja viestintätekniikan käyttöä taito- ja taideaineiden opetuksessa. Kysely on osa OPH:n rahoittaman ”Konstit – taidon ja taiteen voimaa” -kehittämishankkeen tutkimus- ja selvitystyötä.

Konstit-hankkeen tavoitteena on luoda verkkoympäristössä puitteita taito- ja taideaineiden oppimiselle, sosiaalisen vuorovaikutuksen lisäämiselle ja yhdessä tekemisen taitojen vahvistamiselle. Monipuolisen verkkotyöskentelyn – kuten esimerkiksi oppimisalustojen ja blogien monimuotoisen opetuskäytön sekä kuvagallerioiden ja verkkonäyttelyiden avulla - tähdätään jaetun asiantuntijuuden ja verkostoitumisen toimintakulttuurin vahvistamiseen opetuksessa ja oppimisessa.

Kyselyn kautta kartoitettiin muun muassa taito- ja taideaineita opettavien TVT-opetuskäytänteitä ja käytössä tapahtuneita muutoksia sekä Konstit-hankkeen vaikutusta TVT-opetuskäyttöön. Kysely toteutettiin verkkokyselynä, ja se oli vastattavissa 24.11.–5.12.2010 Konstit-hankkeen www-sivuilla (www.konstit.fi), lisäksi kyselystä tiedotettiin hankeverkoston yhteisen sähköpostilistan kautta. Kyselyyn vastasi yhteensä **335** opettajaa.

1. Vastaajien taustatiedot

Kouluaste:

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Varhaiskasvatus	0	0,00%					
2.	Koulu, 1.-6. luokat	105	31,34%					
3.	Koulu, 7.-9. luokat	217	64,78%					
4.	Lukio	64	19,10%					
5.	Erytyiskoulu	14	4,18%					
6.	Iltalukio	0	0,00%					
7.	Työväenopisto / kansalaisopisto	17	5,07%					
8.	Jokin muu, mikä?	19	5,67%					

Taito- ja taideaineet, joita opetat:

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Käsityö	140	41,79%					
2.	Kuvataide	126	37,61%					
3.	Musiikki	27	8,06%					
4.	Kotitalous	78	23,28%					
5.	Liikunta	47	14,03%					
6.	Jokin muu, mikä?	22	6,57%					

Montako vuotta olet toiminut opetustyössä?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Alle 1 v.	3	0,90%					
2.	1-5 v.	42	12,54%					
3.	Yli 5, mutta alle 10 v.	46	13,73%					
4.	10-20 v.	124	37,01%					
5.	Yli 20, mutta alle 30 v.	84	25,07%					
6.	30 v. tai yli	36	10,75%					
	Yhteensä	335	100%					

2. Tieto- ja viestintätekniikan käyttö opetuksessa

Tieto- ja viestintätekniikan käyttö taito- ja taideaineiden opetuksessa on viimeisen kolmen vuoden noin 66 %:lla vastaajista kasvanut. Noin kolmasosalla käyttö on pysynyt samana, ja vain muutamalla prosentilla vähentynyt. *Yli puolet vastaajista käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa opetuksessa päivittäin; yli 70% vähintään viikoittain.* Vain hieman alle 5 % ei hyödynnä TVT:tä opetuksessa lainkaan.

Eräs kyselyn tavoitteista oli kartoittaa Konstit-hankkeeseen osallistuneiden opettajien TVT-käyttöä. Vastaajista 50 eli noin 15 % oli osallistunut hankkeen toimintaan jossakin muodossa, esimerkiksi seminaareissa tai työpajoissa. Konstit-hankkeeseen osallistuneiden TVT-käyttö oli vertailuarvojen perusteella varsin samanlaista kuin kaikkien kyselyyn vastanneiden opettajien.

- Vertailuryhmä: Kaikki vastaajat
- Vertailuryhmä: Konstit-toimintaan osallistuneet

Käytän tieto- ja viestintäteknikkaa (esimerkiksi tietokonetta, videotykkiä, digikameraa ym.) opetuksessa

Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1. päivittäin	184	54,93%					
	30	60,00%					
2. viikoittain	56	16,72%					
	8	16,00%					
3. muutaman kerran kuukaudessa	31	9,25%					
	9	18,00%					
4. lähes joka kuukausi	14	4,18%					
	2	4,00%					
5. kerran tai pari vuodessa	34	10,15%					
	0	0,00%					
6. en ollenkaan	16	4,78%					
	1	2,00%					
Yhteensä	335	100%					
Yhteensä	50	100%					

Viimeisen kolmen vuoden aikana tieto- ja viestintäteknikan käyttö opetuksessani on

Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1. lisääntynyt	221	65,97%					
	33	66,00%					
2. pysynyt samana	106	31,64%					
	16	32,00%					
3. vähentynyt	8	2,39%					
	1	2,00%					
Yhteensä	335	100%					
Yhteensä	50	100%					

Kyselyssä tiedusteltiin myös Konstit-hankkeen mahdollista vaikutusta opettajien omaan tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäyttöön. Vastausten perusteella hanke on vaikuttanut myönteisesti sen toimintaan osallistuneiden TVT-käyttöön. *Lähes puolet vastaajista oli saanut uusia ideoita opetukseen, neljäsosalla käyttö oli lisääntynyt ja viidesosalla monipuolistunut.* Muutama mainitsi lisäksi, kuinka käyttö olisi luultavasti monipuolistunut ja lisääntynyt, mikäli koulujen laitekanta olisi parempi. Laitteisiin liittyvät ongelmat nousivat esille myös muissa avovastauksissa (ks. kohdat 3 ja 4).

Koetko, että Konstit-hankkeella on ollut vaikutusta siihen, miten käytät tieto- ja viestintäteknikkaa opetuksessasi? Voit valita usemman vaihtoehdon.

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Kyllä, käyttö on lisääntynyt	13	26,00%					
2.	Kyllä, käyttö on monipuolistunut	10	20,00%					
3.	Kyllä, olen saanut uusia ideoita opetukseen	22	44,00%					
4.	Ei, ei ole ollut vaikutusta	15	30,00%					
5.	Jotain muuta?	3	6,00%					

3. Tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntämistapoja taito- ja taideaineiden opetuksessa

Kyselyn avulla kartoitettiin opettajien mielestä parhaita tapoja hyödyntää tieto- ja viestintäteknikka taito- ja taideaineiden opetuksessa. Seuraavassa on esitelty aineistosta johdettuja huomioita.

Dokumenttikamera ja videotykki ovat suosituimpia yksittäisiä TVT-apuvälineitä. Tietokoneeseen yhdistettynä niiden avulla voidaan esimerkiksi näyttää erilaisia

työvaiheita, alustaa oppitunteja tai antaa kuvalliset ohjeet isollekin oppilasjoukolle yhtäaikaisesti:

Dokumenttikamera, jolla pystyy havainnollistamaan valtavasti eri työtapoja koko ryhmälle. Tällä keinolla pystyy ainakin antamaan yleiskuvan siitä, mitä ollaan tekemässä ja opettamaan sen jälkeen kädestä pitäen jonkin taidon, jos tarve

videotykki; saan nopeasti kuvia, elokuvaa virikkeeksi opetukseen, voin tehdä valmiita esityksiä alustukseksi

Tieto- ja viestintätekniiikan avulla oppilaita voidaan myös motivoida. Internet tarjoaa ajankohtaista tietoa, jota oppilaat voivat itse etsiä ja samalla orientoitua opittavaan asiaan. Internetiä käytettiin paljon myös oppilastöiden ideointiin ja eri aihepiireihin liittyvien videoleikkeiden katsomiseen. Erityisesti kuvataiteen opetuksessa verkosta haetaan lisäksi taidekuvia ja muita virikkeitä. Internet nähtiin myös hyvänä ohje- ja materiaalivarastona (sekä opettajalle että oppilaille); lukuisia mainintoja sai esimerkiksi suomalainen Käspaikka-käsityösivusto.

Internetin loppumaton kuvapankki on verraton innoittaja ja havainnollisja tekstiilitöissä.

Motivointikeinona ja ideoiden etsimisessä oppilaille. Opettajalle esim. Käspakan sivut ovat oiva apuväline tuntien suunnittelussa.

Tieto- ja viestintätekniiikkaa on käytetty paljon myös erilaisten oppilastöiden dokumentointiin ja toteutusprosessin seuraamiseen. Yksittäisenä apuvälineenä on usein toiminut digikamera sekä Internetissä blogiympäristöt. Valmiit työt on myöhemmin voitu esittää verkkoympäristössä tai Powerpoint-esityksinä:

Oppilaita on motivoinut oman blogin ylläpito. Blogi on toiminut prosessipäiväkirjana ja töiden näyttelygalleriana.

Vastaavasti myös monet opettajat ovat itse hyödyntäneet edellä mainittuja keinoja oman oppimateriaalin tuottamisessa:

Olen ryhtynyt valokuvaamaan joitakin ruoanvalmistustöitä vaiheittain digikameralla ja koostan niistä powerpointin ensi vuodeksi. Siitä on helppo katsoa, missä järjestyksessä ja miten. Ja miltä lopputuloksen pitäisi näyttää. Jotkut työt täytyy kuitenkin näyttää ihan itse.

Tieto- ja viestintätekniiikan käyttöön taito- ja taideaineiden opetuksessa suhtauduttiin myönteisesti. Vastauksissa tuotiin esille erilaisia hyötynäkökulmia niin opettajien kuin oppilaidenkin suhteen. Kommenteissa painotettiin ennen kaikkea laitteiden saatavuutta ja toimivuutta. Käytettävistä ohjelmista mainittiin useimmiten kuvankäsittelyohjelmat kuten Photoshop ja Paint Shop Pro sekä PowerPoint-esitysohjelma.

Yksittäisiä työtapoja ei esitelty kovinkaan yksityiskohtaisesti, vaikka esimerkiksi oman opetusmateriaalin tuottaminen tieto- ja viestintätekniiikan avulla tuotiin esille. Sen sijaan opettajat painottivat perusvalmiuksia, kuten videotykkidokumenttikamera-tietokone-internet -yhdistelmää, jota voidaan soveltaa joustavasti tässä kappaleessa aiemmin mainittuihin työtapoihin. Muutama opettaja oli kuitenkin eritellyt käyttämiään menetelmiä yksityiskohtaisemmin:

[TVT] Liittyy läheisesti jo melkein kaikkeen työskentelyyn sen jälkeen kun sain videotykin luokkani kattoon. Esimerkkejä: Vesivärimaalaus merenpohjasta; katsomme kuvia erilaisista otuksista joita meressä liikkuu pitkin tuntia oppilaiden toiveiden mukaan. Harmaa-asteikon käyttö; ope näyttää alustuksen jälkeen seinällä kuvasarjan sieniretkeltään paikasta johon nousee metsänkuninkaan linna täydenkuun öinä; juhliin saapuvat vieraat ollaan näkevinään pilvien varjoina iltataivaalla. Arkkitehtoninen sommitelma; kaverin kanssa otetaan digitaalinen henkilökuva joka liitetään photoshopilla omasta valmiista rakennelmasta otettuun kuvaan.

Kotitaloudessa varsinkin heikko oppilas hyötyy mielestäni paljon videotykkistä. Olen tehnyt tykille ruokaohjeista Power Point -esityksiä työvaihekuviin sekä videoita. Työvaihekuvista oppilas ymmärtää ruoanvalmistuvaiheet paremmin. Kuva tai video kertoo havainnollisesti, mitä tarkoittaa esim. "nypi rasva jauhojen joukkoon" tai "rypytä karjalanpiirakat". On vain harmi, että tällaista materiaalia ei saa mistään valmiina, kaikki on pitänyt itse tehdä alusta loppuun - mikä työ!

4. Tulevaisuus – uudet laitteet, ohjelmat ja koulutustarpeet

Kyselyn viimeisessä avokysymyksessä tiedusteltiin TVT-käyttöön liittyviä tarpeita ja toiveita. Tämän lisäksi kartoitettiin uusia, kiinnostavia laitteita, ohjelmia ja työtapoja. Käytännössä suurin osa vastauksista kytkeytyi kuitenkin erilaisiin tuki- ja koulutustoimiin. Vastaavasti kiinnostus uusia ohjelmia ja laitteita kohtaan vastasi pitkälti esitettyjä koulutustoiveita.

Kouluttautuminen, taitojen ylläpito ja uusiin asioihin perehtyminen koettiin tärkeiksi. Merkittävä osa vastauksista koski suoraan koulujen resursseja – vanhentuva konekanta ja oheislaitteiden puuttuminen vähentävät kiinnostusta TVT:n opetuskäyttöön. Noin kymmenesosa vastaajista ei kokenut tarvitsevan sa lainkaan tukea tai koulutusta tieto- ja viestintätekiikan käytössä.

Viimeisen viiden vuoden aikana on 90% kouluttautumisestani liittynyt tietotekniikkaan, niin työssä kuin omalla ajallakin ja kustannuksella. Osuus on suhteellisesti liian iso, mutta kertoo jatkuvasta tarpeesta oppia esim. käyttämään ohjelmia

Osaan aika hyvin, mutta ongelma on enemmän puutteelliset laitteet luokassa ja vähäinen tietokoneitten määrä.

Suuri osa opettajista kaipasi erityisesti tukea tietokoneenkäytön monipuolistamiseen ja perusteiden hallintaan. Peruskäyttöön liittyvistä aihepiireistä nousivat esille ohjelmistojen uudet versiot, PowerPoint-esitysohjelma, Internetin hyödyntäminen opetuksessa sekä videotykin ja dokumenttikameran käyttöön liittyvät toiveet. Yksittäisistä sovelluksista eniten apua tarvitaan kuvankäsittelyohjelmien kanssa työskentelyyn.

Tietojen, taitojen ja osaamisen päivittäminen olisi paikallaan. Haluaisin tiiviin päivityspaketin kaikesta siitä, mitä ylipäätään on tarjolla TVT-maailmassa kuvataiteen ja käsityön saralla.

Perusteiden ohella toinen aineistosta usein esiintynyt teema on *pedagoginen tuki*. Opettajat toivoivat apua tai kertausta erilaisten sisältöjen ja tietotekniikan haltuunottoon, opetusmateriaalin tuottamiseen sekä lisäksi omaan oppiaine-

seen räätälöityä TVT-koulutusta. Myös oppimisympäristöihin ja sosiaalisen mediaan toivottiin opastusta.

Kiinnostavina ja samalla koulutusta vaativina aihepiireinä nähtiin edellisten lisäksi *3D-ohjelmat, videoeditointi, piirtoalustat sekä älytaulujen käyttö opetuksessa.*